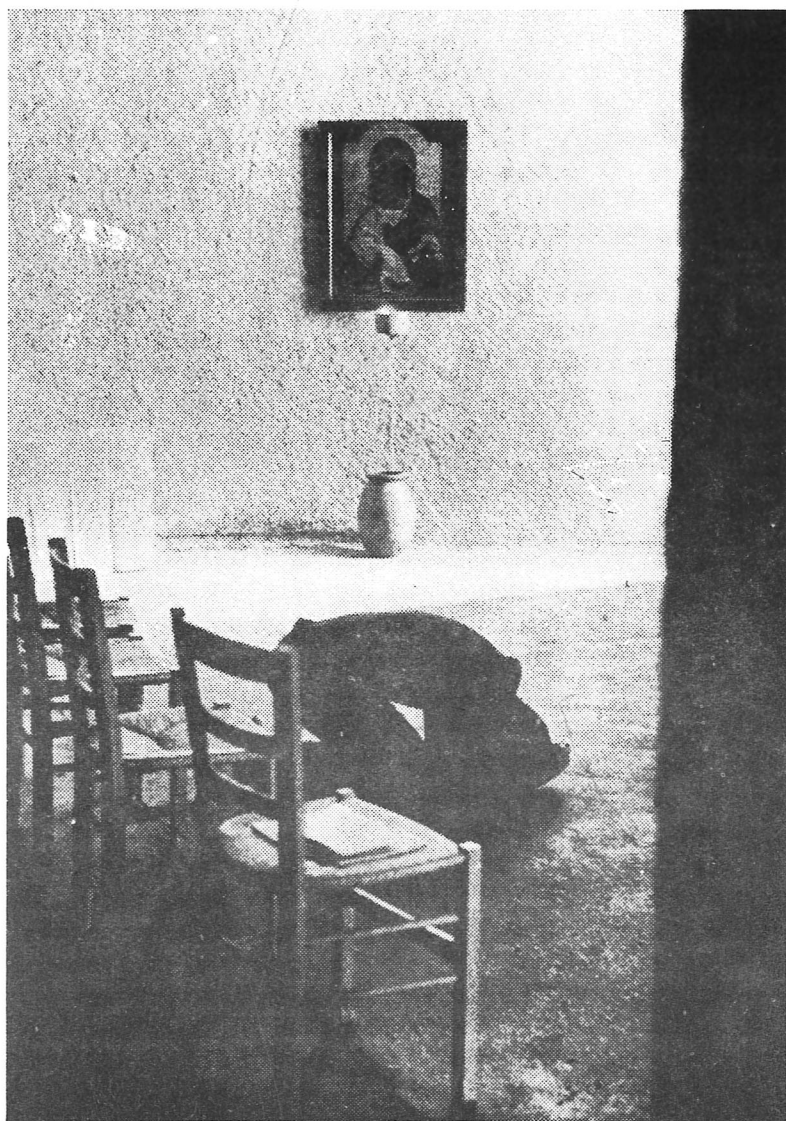

RE-FORMATIO

5/1973

VESPER 23/9 1973

AF PASTOR JOHS. M. NIELSEN, TÅRNBY

Rom. 8, 14: Alle, som drives af Guds Ånd, er Guds børn.

1525 skrev Martin Luther sit berømte skrift: Om den trælbundne vilje. Heri fastslår han med lidenskabelig voldsomhed, at mennesket er helt ude af stand til at bidrage til sin frelse ved hjælp af sin egen vilje. Egenkærligheden og den onde lyst har en sådan magt over viljen, at den er helt uden evne til at gøre det mindste godt. Sådan taler Paulus også. I mig bor der intet godt, siger han. Viljen har jeg vel, men at udføre det gode formår jeg ikke. Thi det gode som jeg vil, det gør jeg ikke, men det onde som jeg ikke vil, det gør jeg. Da Jesus siger til sine disciple, at det er lettere for en kamel at gå gennem et nåleøje end for en rig at komme ind i Guds rige, så siger hans disciple forfærdede: Hvem kan så blive frelst? Og Jesus svarer: Hvad der er umuligt for mennesker er muligt for Gud.

Det er vist ikke selvfølgeligt for noget menneske at erkende sin viljes fordærvelse og afmagt. At jeg ikke er fuldkommen, at jeg har mine fejl, sådan som vi jo alle har det, det indrømmer man villigt. Men at der slet intet godt er i os, at vor vilje er helt og holdent fordærvet af egenkærlighed og hovmod, det har vi svært ved at gå med til. Den erkendelse når vi nok ikke til, før vi i sandhed lærer Jesus Kristus at kende. Jo klarere Jesu Kristi person kommer til at stå for os, jo tydeligere kommer vi til at se forskellen på at leve i Ånden og at leve efter kødet. Hvad der er født af kødet er kød, hvad der er født af Ånden er Ånd, siger Jesus til Nikodemus. Vi er født af kødet, kødelige. Hvad Åndens liv er, bliver først åbenbaret for os ved vor frelsers rene, hellige og fuldkomne liv. I lyset fra ham indser vi, at vi er helt og fuldt kødelige, drevet af kødets syndige lidenskaber og begæringer. Den som lever efter kødet skal dø, siger Paulus. Ja, er faktisk allerede død. Han er låset fast i dødens jernhårde greb og har ingen mulighed for at undslippe, hvor meget han end anstrenger sig.

Ud af dette ulykkelige fængsel går der ingen anden vej end en ny fødsel. Det er Åndens nye fødsel, som er dette at Gud gør det umulige: sønderbryder vort fængsel, frier os ud af dødens magt og giver os et helt nyt liv. Denne nye fødsel skyldes Kristi opstandelses kraft. Den sker der hvor mennesket søger nær til den levende Herre Kristus og venter sig alt af hans ord, når han lover at sende os sin Ånd, der genføder os til det nye liv, således at forbandelsen under kødets gamle tvang bliver

brudt, og noget helt nyt bliver til, det liv hvor det ikke er kødets lidenskaber og begæringer der driver os, men Ånden, som levendegør.

Ja, kære brødre og søstre, er det så dette liv vi lever? Det står vel klart for os, at livet borte fra Kristus er bundløs tomhed og ulykke. Men stundom finder vi måske, at kødets magt er så stærk i os, at vi er ved at fortvivle. Vi fristes måske til at tænke: Er det ikke løgn og illusion alt det med Åndens nye liv? I modtog jo ikke en Ånd der giver trællekår, så I atter skulle leve i frygt, men I modtog en Ånd der giver barnekår, og i den råber vi: Abba Fader. Sådan fortsætter Paulus det ord, som vi nu har for os. Han nævner ikke store moralske sejre, evne til at vinde sjæle, kræfter til at helbrede syge, som tegn på Åndens nærværelse. Han peger på det ganske enkle, at vi vover at kalde Gud Fader, at stole på vi er børn hos ham. Det er kun Helligånden der kan forvisse os om det. Når han gør det, så er det den stille dybe virkelighed, at da er sorgen slukket, da er perlen fundet, paradiset oplukket, døden overvundet. Amen.

Kommentar 1

DE 10 BUD

AF PASTOR V. HASSELGAARD, SVENSTRUP

MED det ilde ry som statsanerkendt porno og statsgaranteret blasfemi har givet Danmarks navn i udlandet kan det være noget af en pinlig affære for udenlandsdanskere at måtte oplyse om deres nationalitet i kontakten med værtslandets befolkning.

En ung dansk pige var for ikke længe siden gæst ved et ungdomsselskab i Schweiz med deltagelse af jævnaldrende unge fra de fleste andre vesteuropæiske lande. Under præsentationen blev der også spurgt om nationalitet, og hvem kan fortænke vor unge landsmandinde i, at hun udgav sig for nordmand. Norge har et godt navn ude i verden, men det at være dansker er blevet til noget man ikke uden videre kan vedkende sig overfor hvem som helst.

Det kunne jo blive misforstået.

Hjemme i Danmark er det imidlertid heller ikke for opløftende at høre til det såkaldte jævne folk eller som det nu så smagfuldt hedder at være en af dem 'på gulvet',

for der er for tiden en kilometer-bred kløft mellem folket 'på gulvet' og dets politiske ledere på taburetterne.

Vi danske er i bund og grund et kristent folk. — Jo, vi er så. Instinktivt reagerer vi under livets brogede tilskikkelser ud fra noget så enkelt som vor kristne børnelærdom med de 10 bud, hvad da også en række sager indenfor de sidste år og måneder til fulde har afsløret. Læg vel mærke til, at ved den legaliserede frigivelse af pornoen under den borgerlige regering såvel som ved indførelsen af den tvungne seksual-undervisning i folkeskolen og fri abort under den nuværende socialistiske regering samt overfor statsgarantien til Thorsen-filmen har folkets spontane protestaktioner i læserbreve og protestadresser altid hvilet fast og urokkeligt på respekten for de 10 bud. Måske har kun de færreste været opmærksomme på dette faktum, men et faktum er det jo. 'Du må ikke bedrive hor', 'du må ikke slå ihjel', 'du må ikke misbruge Herren din Guds navn' er alle sammen bud hvis oprindelse og karakter af hellighed stadig bor i samvittighederne og herfra influerer på folkets holdning til lovgivningen.

Det fatale i vor nuværende situation er, at det ikke er spredte minoritetsgrupper, men statsmagten som sådan, der ved love og cirkulærer nedtromler vort folk som et kristent folk. Og det håbløse, ja lammende, i vor situation er vor bitre erfaring af, at alle vore energiske protester på forhånd er dømt til at underkendes af de politiske magthavere på Christiansborg. Kan man ret beset dadle den enkelte danske familie, om den lukker af for alt, hypper kartoflerne hjemme i køkkenhaven og så iøvrigt under rejser eller ophold i udlandet eventuelt udgiver sig for nordmænd?

HVAD SKAL VI EGENTLIG GØRE?

Lade stå til?

Nej — afgjort nej!

For folkets, for vor egen og vore børns skyld er vi pligtige at fortsætte kampen og de indtil nu virkningsløse protester mod lovfæstet nedbrydning af de 10 bud. Fortsætte gerne mere indædt end nogensinde før, og fra nu af aller helst i fuld bevidsthed om, at det altså er de 10 bud og intet andet, som er og skal være både vor egen grundvold og den befæstning, hvorfra vi foretager vore udfald mod de politikere, som har glemt deres børnelærdom.

Der har fornylig været valg i Norge og Sverrig. Som vanligt i Skandinavien og forøvrigt overalt var det de økonomiske spørgsmål, der afgjorde valgene. Hvor ked-sommeligt! — Lad dog rent undtagelsesvis helt andre og langt interessantere sager afgøre det kommende danske valg.

Det er utåleligt, at Danmarks navn skal tilsvines gennem statsautoriseret nedbrydning af de 10 bud. Lad os råbe højt nok til trods alt at blive hørt af vore politiske ledere på den anden side kløften: Nu vil vi ikke finde os i det længere. På Christiansborg må I gå i jer selv. Ved sådanne lovændringer, der bringer statens

officielle status som lovgivningsmagt i overensstemmelse med de 10 bud må I føre Danmark tilbage som ligestillet medlem af den store kristne familie af europæiske nationer.

Det parti, som til sin tid får æren af at have hidført en effektiv afslutning af sådanne bestræbelser, vil vi have i venlig erindring ved næste folketingsvalg.

De 10 bud fra vor kristne børnelærdom bør agtes som guddommelige og absolutte. Alt for længe har de været gemt hen. Lad os tage dem frem på ny med det for-sæt at ære og efterleve dem som grundloven over alle grundlove. Vi selv og vor lovgivende forsamling i København.

KOMMENTAR 2

OM SOGNEMEDHJÆLPERE

AF PASTOR J. E. M. HANSEN, HADERSLEV

DEN 27. maj 1964 — på Beda den Ærværdiges dag — nedsatte kirkeminister fru Bodil Koch en strukturkommission, der skulle komme til at stå så meget gny om.

Hvis kommissionens historie engang skal skrives, må resultatet blive en tyk bog. Alene nævnelser af de mange kommissionsmedlemmer, der kom og gik, vil fylde meget.

Det var kirkeministerens udtrykkelige ønske, at kommissionen også skulle behandle spørgsmålet om ønskeligheden af sogne-medhjælpere. Det skulle overvejes, om sådanne stillinger var "principielt rigtige" og "praktisk hensigtsmæssige".

Spørgsmålet blev behandlet i kommissionens "udvalg IV angående det frivillige kirkelige arbejde". Dette udvalg holdt ialt 23 møder. Man snakkede også om andet end lige sogne-medhjælpere, men det er optalt, at udvalget førte samtaler med en snes mennesker (fortrinsvis fra diakonianstalter, korshær og børneforsorg) om netop dette emne.

Hele kommissionsarbejdet var afsluttet i foråret 1971. Da kunne de på dette tidspunkt forefindende kommissionsmedlemmer underskrive den store betænkning. Titlen er: "Betænkning om folkekirken i det moderne samfund". Samme år forelå betænkningen i trykt form. Den digre betænkning — omkring 350 sider — er senere,

af kommissionssekretæren. Per Salomonsen, blevet forkortet til en lille pjeces (godt 30 sider) med titel: "Reform af folkekirken".

Forsåvidt er det ikke i lang tid, at betænkningen har kunnet samle støv. Når den igen er hentet frem, skyldes det, at biskop Johs. W. Jacobsen i sommer har udsendt en redegørelse: "Forslag om oprettelse af en stilling som sognemedhjælper". (Bl. a. trykt i "Præsteforeningens blad" nr. 23/1973).

Med strukturkommissionens betænkning som baggrund og efter en henstilling fra bispekollegiet har et udvalg på 10 medlemmer "gennemarbejdet" spørgsmålet om oprettelse af en stilling som sognemedhjælper.

Det er undertegnede ukendt, hvem der har nedsat udvalget, men det er sammenlagt af repræsentanter for bispekollegium, præsteforening, kordegneforening, menighedsrådsforening, diakoniråd, kirkefond og bibelskole, to højskoler samt det århusianske 'teologi for lægfolk'!

SGONESEKRETÆR ELLER MENIGHEDSSEKRETÆR?

Udvalget har virkelig arbejdet med emnet. Et stort materiale er gennemgået, men da materialet ikke er offentliggjort i sin helhed, kan en udenforstående naturligvis ikke bedømme det. Alt tyder dog på, at man i særlig grad har været interesseret i diakoni og teologi for lægfolk.

Udvalgets konklusion synes at have været énstemmig. I sådanne sager er enstemighed desværre sjældent noget godt tegn!

Udvalget er overbevist om, at der i mange sogne er et stort behov for ansættelse af en sognemedhjælper, men man erkender, at i disse sogne er behovet nok forskelligt fra sted til sted.

Derfor kan udvalget ikke anbefale en "særlig sognemedhjælperuddannelse", men vil foretrække, at sognemedhjælpernes hidtidige uddannelse bliver suppleret. Dette supplement må dog blive en "særlig" uddannelse.

Således skal de vordende medhjælpere studere bibelkundskab, tros lære og kirkekundskab, kristendoms pædagogik, sjælesorg, diakoni og kirkelig administration.

Man finder det ønskeligt, at sognemedhjælperne som fundament har "en offentlig anerkendt uddannelse" som f. ex. lærer, sygeplejerske, socialrådgiver. Eller at pågældende "påanden vis gennem en alsidig uddannelse og virksomhed af kirkelig, pædagogisk, diakonal eller social art" har kvalificeret sig til en sådan stilling.

Udvalget havde intet besvær med at konstatere behovet for sognemedhjælper. Til gengæld gik det ikke lige så let med at bestemme arbejdets rammer. Også derfor har man ikke engang kunnet lægge sig fast på en bestemt titel. Man hælder mest til navne som "sognesekretær" eller "menighedssekretær".

Strukturkommissionen havde haft et tilsvarende mas. Der foreslog man titler som "kirkelærer, kirkesekretær, pastoratssekretær" og andet.

For strukturkommissionen havde udgangspunktet nærmest været præstemanglen.

Derfor foreslog man en slags mellemteknikere. Betænkningen fremhævede, at i nogle sogne kunne der være brug for deltidsansatte konfirmandundervisere. Andre steder kunne der være brug for heltidsansatte til omsorgsarbejde blandt ældre mennesker.

Kommissionen betragtede sådanne medhjælpere som en slags "uordinerede medhjælpere" hos præsterne. Da medhjælpernes arbejde i stor udstrækning måtte betragtes som ellers normalt henhørende til præsteembedet, betonedes, at sognemedhjælper normalt burde tilknyttes en præst.

Det "provstiråd", som kommissionen havde ønsketænkning om, skulle faktisk være den ansættende myndighed, medens vedkommende præst(er) var den daglige foresatte og tilsynsførende.

FORHOLDET TIL PRÆSTERNE?

Ganske anderledes tænker udvalget sig sagen. Da er præsterne egentlig ude af billedet. Menighedsrådet bliver den ansættende myndighed. Iøvrigt efter en temmelig indviklet procedure. Udvalget forbigår næsten forholdet til præsterne, som om det er uden betydning. Eller man erkender, at nogle præster næppe vil have større ønske om en sådan medhjælp.

Sognesekretæren skal have en slags kirkelig indsættelse. Da udvalget endog foreslår "sognesekretærer på stiftsplan", skal disse vel have en særlig fin indsættelse.

Lønnen skal være god – "mindst på niveau med kordegnestilling, men iøvrigt efter kvalifikationer og hidtidig stilling" – og ansættelsen foreslås på åremålsbasis. Eventuelt som deltidsbeskæftigelse.

Udvalget har tænkt sig to hovedlinier: en kateketlinie og en diakonilinie. Sognesekretæren i "kateketlinien" skal som arbejdsfelt have følgende:

- dåbsundervisning
- hjælp til konfirmandundervisning
- undervisning af teen-agere
- kirkelig voksenundervisning
- medarbejderuddannelse

Sognesekretæren i "diakon(i)linien" skal beskæftige sig med:

- omsorgsarbejde (herunder sjælesorg)
- klubarbejde

Herudover skal begge slags sekretærer klare:

- almindeligt sekretærarbejde for menighedsrådet
- konsulentvirksomhed for andet kirkeligt arbejde
- løsning af fritidsproblemer
- uløste opgaver

Udvalget erkender, at man i praksis næppe får begge slags sekretærer i ét og samme sogn. Derfor må forudses en vis kombination. Mest realistisk nævnes mulighe-

den for en kombination af sognesekretær og kordegnestilling.

SPRINGBRÆT TIL PRÆSTEEMBEDE !

Hvad skal man sige til alt dette? Udvalget har arbejdet med sagen. Følgelig kan der forudses skuffelse – og måske surhed – om forslaget kritiseres. Men forslaget er en utopi. Alene af den grund, at der overhovedet ikke er politisk (måske heller ikke kirkelig) baggrund for gennemførelsen.

Diakonlinien kan man rolig droppe med det samme. Med det omsorgsarbejde, familierådgivning etc., som kommunerne allerede praktiserer, vil kun få politikere gå med til at lønne flere mennesker til et tilsvarende arbejde. Når udvalget også nævner "sjælesorg" som en del af sognesekretærens arbejde, har man nok povet sig for langt ud. Hvis man da forstår "sjælesorg" ret. Desuden kan man være ganske overbevist om, at de fleste mennesker ikke vil ønske "sognesekretærens" besøg. Skal det være noget, skal det være præsten!

Kateketlinien er lidt mere virkelighedsnær. Specielt i hjælp til konfirmandundervisning. Der er store sogn, hvor præsterne kun kan føle konfirmationsforberedelsen som en stor byrde, der ikke kan bæres af dem alene. Derfor var strukturkommissionens fremhævelse af behovet for deltidsansatte konfirmandlærere berettiget. På dette punkt bør der arbejdes i store sogne.

I en årrække har den danske kirke for så vidt haft sognemedhjælper, omend ikke helt "officielt". Mange præster har kunnet ønske sig en sådan medhjælp. Måske helst en medhjælper, som ikke lige så sandsynligt vil drømme om selv at blive præst. For dette kan med stor sikkerhed forudsiges, at stillingerne som sognesekretær (eller hvad det kommer til at hedde) vil blive springbræt til præsteembede!

MODERNE SALMER

AF PASTOR POUL ULSDAL, HEMMET

JEG skal her forsøge at annoncere et lille rødt hefte med 50 moderne salmer for unge. Det er udgivet af FDF, KFUM- og K-spejderne og en række andre organisationer; selve KFUM og K synes dog ikke at stå bag. Heftet kan købes bl. a. hos KFUK-spejderne i Danmark, St. Kongensgade 55, 1264 København K.

Det er lidt mærkeligt at skulle gå igang med en sådan opgave, for i dag bliver den slags udgivelser, som de unge står for, aldrig virkelig anmeldt. Ungdommen

er nemlig sakrosankt! Den er en af tidens magthavere. Det er stor synd for ungdommen, for hvis disse unge engang bliver voksne, vil de ærgre sig gule og grønne over de skrækelige ting, de skrev og sagde, dengang de blev båret oppe af disse års næsegruse beundring for alt, hvad der er ungt.

Denne mangel på virkelige anmeldelser vil også bevirke, at der ikke er nogen mulighed for at forvente en bedring med hensyn til kvalitet. Mon dog ikke en del af dette blads læsere husker, dengang nogle i dag snart glemte navne som Kaj Jensen og Falk Hansen hvert år udsendte en bog til jul? Disse bøger blev næsten heller aldrig anmeldt, men blot sendt til en eller anden personlig ven, der nøjedes med at skrive, hvor dejlige disse bøger var – og de blev selvfølgelig ringere fra år til år.

Det er virkelig uhyre svært at annoncere dette salmehefte. Nogle husker måske, at en af vore berømte litteraturkritikere engang nøjedes med at skrive om en bog, at "hvis den skulle anmeldes, skulle det være til politiet!" Hvis vi havde haft en kulturminister i Danmark, burde dette salme-værk anmeldes til ham, for det er synd for kulturen, at en sådan bog skal se lyset.

For at begynde et sted, kunne jeg netop starte med at omtale salmerne fra et kulturelt synspunkt – som digte. Her bør det siges rent ud, at en meget lang række af disse salmer er helt barbariske, hvis de skal vurderes på den måde; de er ofte ringere end de lejlighedssange, en stakkels landsbypræst kommer ud for året rundt ved sognets fester. – Tænk f. eks. på et omkvæd med disse linier: "Sådan elsker Gud verden.... at i sin hånd han bær' den" (nr. 8). Eller en "julesalme" af revu-præsten Møllehave med følgende linier: "Hvorfor de var født på jorden / som ikke ku' huse dem / og heller ikke ku' huse barnet i Betlehem" (nr. 12). Eller nogle linier i nr. 18: Her skal "Kristus blev hånet af romerske fog'der" rime på følgende linie: "og han havde ej fromme metoder". Eller hvad siger man til følgende, der endda gentages et par gange (i nr. 26): "... at vi må ane, at du find's". Eller følgende/dybsindige linie: "Gud, han er ikke noget men'ske"? (Nr. 39)

KAN DE SYNGES I ET KRISTENT KORPS?

Jeg vil nu gå over til at nævne en række salmer, der simpelthen ikke kan synges af unge i et kristent korps – hvis det skal have nogen mening for dem. I nr. 27 skal de ligefrem lege narkomaner: "I kirken er røgelse og skøn musik og sang. Vor røgelse er hash og stof". For så galt er det vel ikke i disse kristelige foreninger, at deres "private helved er hårde stoffers nød", som der står i en anden linie? I øvrigt var jeg ikke klar over, at man brugte røgelse, hvor disse unge gik i kirke; men de er måske så kirkefremmede, at de ikke ved, hvordan det foregår i danske kirker! Dette indtryk får man i hvert fald, når man læser nr. 2, for her tales der om nadveren som "lidt klæbrigt brød og så lidt frugtvin". Det passer da ikke på en luthersk kirkes nadver; vore oblater er da lige det modsatte af klæbrige!

Det bedste digt i samlingen er skrevet af pastor Johannes Johansen fra Thuro

(nr. 11). Jeg tror, jeg læste det engang i Jyllands Posten som et slags modsvar til det meget omtalte digt "Øjet", der bl. a. blev kaldt blasfemisk. Et langt stykke tæller dette digt sandt og sundt om Guds ja til det legemlige og det seksuelle; men forfatteren har sikkert ikke drømt om, at digtet skulle kunne være en salme. Drengene kan da i hvert fald ikke synge om en ung piges fornemmelse af sin krop: "Brystets lillebitte bule, mine ben og alt det andet, som et dynevår kan skjule, pigekroppens søde gåde...." Men sidste vers er sandelig skrap: "... jeg læser Henry Miller, det de andre kalder porno", nej de fleste af Millers bøger er meget skrap porno, blot skrevet af en digter. De sidste linier er helt "Thorsenske"; der står faktisk, at når "Guds øje stråler fra det høje", når mand og kvinde "blir eet kød", så skyldes det, at "Han har været menneske".

Nogle andre eksempler: En oversættelse af Holger Lisner (nr. 17) udtrykker den angrende røvers tanker på Golgatha. Sådan begynder sidste vers: "Så til helvede med Jahve, sa' jeg til den tømrrersvend". Det skal nok vække jubel hos visse unge. – Blandt de usyngelige salmer er også en parodi på "Ingen er så tryk i fare", en pacifistsalme, hvor første vers lyder sådan: "Her er ingen fred for fare / for Guds lille børneskare; / fuglen før i skjul bag løvet / skjules helt af bombestøvet" (nr. 33). Dette skal vel forestille at være ægte, nutidig realisme – i Danmark! I nr. 32 skal børnene synge: "Jeg drages mod Østens stemning mod duften fra Buddhas templer". Nr. 26 er den mest forløjede ungdomssang, jeg længe har set. Her praler de unge med, at de har lært "at betvivle, hvad man sa'" eller "betvivle alt". Det vover man at sige i en tid, hvor indoktrineringen af de unge nærmer sig den kendte under nazismen!

ER DE PÆDAGOGISKE?

Når man går dette hefte igennem, chokeres man på lignende måde, som man gør det over et tilsvarende gudstjenestehefte udgivet af de samme kredse: "Gudstjeneste for børn og unge". Man forfærdes over bøgernes næsten totale mangel på pædagogisk sans – selv om der endda vist står "pædagoger" bag. En række af salmerne er rent ud pjattet barnagtige; mange andre er fyldt med begreber, som børn og unge slet ikke forstår.

Lad mig først give en række eksempler på det pjattede: I nr. 16, der handler om Palmesøndag, synger man i omkvædet om en "æselmand"! Nogle har sikkert mødt den, der hedder: "Mon Gud er li'så stærk som Tarzan?" Værre er nr. 41, der handler om bespisningen i ørkenen; her er der en slags omkvæd i denne stil: "Der var 1-2-3-4-5 i ørkenens sand, der var 6-7-8-9-10 og mange fler". Nr. 42 har seks vers, hvor der 24 gange bruges udtrykket "i sin hånd". En linie som denne: "Han har min lille brune søster i sin hånd", gentages f. eks. tre gange. Til denne gruppe hører vel også nr. 46, hvor alle fire vers næsten kun indeholder disse ord: "Vær mig nær". Jeg fik det til 37 gange!

Men der kan også nævnes en lang række eksempler på ord og udtryk, der er alt for svære for børn og unge. Når selve tankegangen i verset er helt forvrøvlet, bliver det endnu værre. Hvad med dette slutvers af nr. 5: "Og hvor Guds ord blir skaberværk / blandt mennesker i vrmlen, / der er han selv konkret og stærk – / og der er også 'Himlen' "? – I nr. 16 snakker man om "de etablerede". I nr. 18 møder vi dette herlige, at Kristus var "udstødt af normer"; dette skal rime med følgende linie: "af hans tro uden hævdvundne former". Er det til at forstå, at sætterne ikke strejkede? – Een af de værste i denne stil er skrevet af "digterpræsten" Preben Thomsen. Sådan begynder nr. 20: "Fra Jesu død går ud / et dagligt kald fra Gud, / et kald til existensen / om ej at sætte grænsen ..." I tredje vers står disse vidunderlige ord: "Han nedrev dogmemuren, / som strider mod naturen". Fjerde vers begynder sådan: "Så er Hans død Hans dåb, / så er Hans død vort håb..." Værket ender med disse ord: "Hans død tog os i fæste".

KRISTEN, FOR AT SKRIVE SALMER?

Ja, det er blot spredte eksempler på de fleste af disse "salmers" totale umulighed. Nu venter nogle sikkert på at få en bedømmelse af disse digtes theologi. Er det kristendom, de forkynnder? Jamen, kære læser, det er slet ikke et "relevant" spørgsmål at stille; det spiller ingen stor rolle. Det lærte jeg ved et præstestævne for et par år siden. En ældre præst, der hopper i stolen af begejstring for alt nyt og ungt, fortalte, at han havde spurgt en af vore forfattere, om han dog ikke ville skrive nogle moderne salmer. Da jeg selv havde læst en halv snes stykker af denne mands bøger, tillod jeg mig stilfærdigt at spørge, om man da ikke skulle være kristen for at skrive salmer! Men det var altså ikke rigtig nødvendigt; der blev henvist til, at ikke-kristne kunstnere da godt kunne være med til at forskønne vore kirkebygninger.

Den kristendom, der åbenbares i disse salmer, er meget tidstypisk: en trist blanding af tidehvervske udtryk, flad rationalisme, et såkaldt socialt engagement og rester af sentimental KFUM-kristendom; ægte bibelsk tro er meget svært at finde.

Det er meget ejendommeligt, at det motiv, der i de senere års debat altid var baggrunden for at søge fremskaffet nye salmer, at børn og unge ikke kunne forstå kirkens salmebog, totalt synes at være glemt i denne bog – selv om dette stadig er argumentet for at anvende disse salmer! Bortset fra de helt barnagtige numre er disse nye lige så svære, ja ofte sværere, fordi de både er tænkt og digtet dårligere. – Dette svarer nøjagtigt til den liturgiske kommissions udrensning af epistel-tekster. Her startede det hele også med råbet om, at så mange epistler var for svære at forstå. Resultatet er blevet, at man har udrenset en lang række epistler, der er alt for lette at forstå; man kunne bare ikke lide det, der stod i dem! Det oprindelige motiv synes totalt glemt – eller det var bare et påskud.

Sådan er disse nye salmer lavet for at forkynde en ny og moderne kristendom;

det er sagen! Det drejer sig egentlig ikke om børnene og de unge, men om visse ungdommelige theologers og halvstuderende professionelle "lægfolks" problemer med at dele den gamle kirkes tro. Det er dem, der ikke kan tage kirkens salmer, og ikke de unge! Det er theolog-tvivl på kirkens tro, hele "værket" er præget af – eller måske gymnasiast- og seminarist-tvivl. Ja, undskyld, den slags ser jeg ellers ikke ned på; men det er noget, der kan gå over igen, når disse unge møder det kristne budskab i dets fylde: den hellige kirkes tro. Det, der er det vanvittige, er, at man laver "salmer" på sine tvivl! Det svarer nøje til det lige så vanvittige, at mange præster i dag prædiker deres private tvivl og vantro på prædikestolen. I andre normale tider på denne jord ventede man både med at lave salmer og med at prædike, til Helligånden havde givet en troen! Der er så ofte blevet jamret over, at vor tid ikke har fostret nogle salmedigtere, hvad dette "sangværk" da også er et kontant bevis på. Men det er da ikke til at undre sig over i en sådan tvivlende og vantro tid; der skal selvfølgelig tro til at skrive virkelige salmer! Af samme grund bliver tidens prædikener også indholdsløse.

MANGELSYGDOM I FOLKEKIRKEN

For et års tid siden skrev Lindhardt i Jyllands Posten, at der for tiden er blevet lavet "spandevise af salmer"; i dette hefte finder vi en slump af dem. – Jeg har ikke nævnet, at der er ganske få, der er rigtig pæne og fromme; men der er næppe nogen, der har et klart bibelsk indhold. Ind imellem kan der godt dumpe et eller an-

det kristeligt ned, hvis det kan passe med rimene. Helt komisk virker det i den omtalte pacifist-salme, der ellers er blottet for kristendom. Her kommer dåben pludselig dumpende ned i de sidste to linier: "du som os har givet dåben, / giv os fred og ingen våben"!!!

Een ting vil jeg dog indrømme som noget væsentligt i mange af disse ubehjælpelige vers: der er en ærlig søgen efter at udtrykke troens forbindelse med denne jord og denne verden, som må respekteres. Denne søgen skyldes ganske givet en mangelsygdom i Folkekirken, fordi man her i slægtled har forsømt skabelses-theologien, og fordi forkyndelsen af Guds lov i videste betydning ofte er forstummet. Og vi fra højkirkelig side kan nævne een årsag mere: man synes aldrig at have mødt de rige, jordiske perspektiver, som vi har fået lys over i det led i kirkens gudstjeneste, der kaldes offertoriet.

Lad mig slutte denne anmeldelse, hvor jeg begyndte: Det er stor synd for disse unge "digtere", at de har fået disse ting trykt; i det lange løb er det altid strengt at blive forkælet, for alt skal betales engang.

EMBEDSSYN OG KIRKEPOLITIK

Foredrag (her i forkortet form) holdt i Tårnby

A F PASTOR J. E. M. HANSEN, HADERSLEV

"EMBEDSSYN" og **"kirkepolitik"** er to ord, der ikke lyder godt i alle øren. Sommetider synes de to ord også at være som "ild" og "vand". Embedssynet er ilden!

Ordet "politik" betyder: statsmandskunst, statsstyre. Desuden har ordet en biklang: snuhed!

"Kirkepolitik" kan forstås på to måder: som statens styrelse af kirken og som kirkens egen styrelse. Biklangen er den samme.

Embedssynet er særdeles ofte blevet bedømt – og behandlet – ganske kirkepolitisk.

Andet var næsten også en umulighed. Man kan diskutere embedssynet rent teologisk, men når "synet" skal virkeliggøres, kommer det kirkepolitiske uundgåeligt med.

En ren teologisk debat kan konstatere, at embedet er fra Gud, men begynder man at drøfte embederne, viser uenigheden sig. Så længe man går ud fra den hellige skrift, kan debatten dog – trods uenighed – forblive teologisk. F. ex. i diskussion om forholdet mellem bispe- og præsteembede. (Tungere ligger det nok med successionsspørgsmålet).

Det er dog svært at debattere rent teologisk, idet enhver vil være præget af den kirkeafdeling, han nu engang tilhører. Man ser gennem forskellige briller.

I alt fald debattens konsekvenser må vist altid blive kirkepolitisk bestemt. I begge ordets betydninger. Altså også når der tænkes på kirkens egen styrelse.

Indenfor kirken drages der ret forskellige konsekvenser. Nogle hævder et "biskoppeligt" (eller endog "paveligt") standpunkt, medens andre hævder et "presbyterialt".

Naturligvis forstørres forvirringen, om staten blander sig i sagen. Så er det, at staten skaber et underordningsforhold – eller i hvert fald et afhængighedsforhold – til sig. Dette belærer historien os om.

EMBEDET ER OVENFRA

Embedssynet må først ses sammen med menighedssynet. Ikke mindst er det gavnligt, fordi der ofte påstås at være et modsætningsforhold.

Det er et falsk spørgsmål, hvad der er størst: embedet eller menigheden; men det er et sandt, og betydningsfuldt, spørgsmål, hvad der var først: embedet eller menigheden. En klar besvarelse kan hindre megen uklar diskussion.

I forholdet til Jesus er menigheden det første, eftersom Jesu discipelskare var menigheden. Men: Jesus ordinerede sine apostle påskedags aften. Derefter gik de ud og dannede menigheder. Embedet er altså det første.

Når dette er rigtigt, er det givet, at embedet er ovenfra. Embedet kan da ikke udspringe af menigheden. Ganske vist er dette sidste en almindelig udbredt påstand. Især i nyeste, såkaldt demokratiske, tid. Og denne påstand har haft stor kirkepolitisk betydning.

Da kirken var stiftet, begyndte det kirkepolitiske næsten med det samme. Foreløbig uden statslig indblanding. Det kirkepolitiske var kirkens eget styre.

Og dette var nødvendigt. Indenfor kirken måtte man gøre sig forestillinger om kirkens organisation. Eller rigtigere sagt: kirkens organisme.

Den første tid var der ikke større problemer. Der var dog divergenser. F. ex. mellem sankt Peder og sankt Paulus.

I det store og hele var de første århundreder i bedste forstand "apostoliske". Det samme gælder omtrent tiden efter: den efter-apostoliske.

Så begyndte det at knirke. Mere og mere. Bispemagt, pavemagt – og statsmagt. For nu var den med.

Om man ser på Rom, Wittenberg eller Genf er i denne henseende hip som hap. Overalt mærkes det kirkepolitiske.

DE STATS-"HØJKIRKELIGE" OG DE GRUNDTVIGSKE

Også i Danmark er der blevet ført kirkepolitik. Således oplevedes især i det 19. århundrede mange kontroverser mellem stat og kirkeembede. Og mellem stat og menigheder.

Når her siges "stat", må erindres, at bisperne og den største del af præstestanden helt gik ind for statens kirkepolitik. Forsåvidt var med til at forme den.

Staten realiserede, håndhævede, de synspunkter, som flertallet af de gejstlige havde. Dette skete ikke mindst på menighedernes bekostning.

Sidste århundrede var endnu statskirkens tid. På en måde også præstevældets tid. De fleste præster følte sig som statens embedsmænd. Mange verdslige gøremål havde de også i statens tjeneste.

Præsterne kunne være en slags "sogneherrer". Ironisk nok er sådanne præster blevet betegnet som "højkirkelige". Ordet må imidlertid tages synonymt med "statskirkelig".

Disse såkaldt højkirkelige var sig dog bevidst, at de havde deres embede fra Gud.

Overfor de stats-"højkirkelige" kom til at stå de grundtvigske. I meget stod de som modstandere. De to første grundtvigske generationer var særdeles højkirkelig

præget, og her må ordet godt tages omtrent i den betydning, vi idag bruger det.

Således havde Grundtvigs første disciple et gammeldags syn på præsteembedet. Da Appel blev ordineret i Askov (1874), indledte pastor Svejstrup højtideligheden med at minde om, at det var en apostolisk skik, at den, der skal stå som Ordets tjener i menigheden, vies dertil under håndspålæggelse.

Udtrykket "Ordets tjener i menigheden" er rammende. Det betegner det rette forhold mellem menighed og præst. Præsten er ikke menighedens tjener, men Guds tjener i menigheden.

Vilhelm Birkedal ordinerede Appel, og præstevielsen foregik næsten nøjagtig som enhver anden præstevielse. Denne ulovlige, men ikke ugyldige ordination fik vældige følger. Da oplevedes en kirkepolitisk kontrovers af dimensioner.

I højesteret gjorde Birkedal gældende, at en præst er præst overalt. Præstevielsen giver fuldmagt til at øve præstetjeneste hvorsomhelst.

Grundtvig har engang sagt – ret stærkt – at et menneske kan give, hvad det selv har – og ikke mere! En døbt kan døbe, en præsteviet kan præstevie.

Principielt kunne den danske kirke ikke afvise, at en præst indviede en mand til præstetjeneste. Ellers havde vi ingen præster, eftersom bispesuccessionen jo er tabt.

Appels ordination blev da også betragtet som gyldig. Men de danske myndigheder – gejstlige som verdslige – så det som en oprørshandling. Dem lavede Birkedal en del af.

22 år før Appel-sagen havde Birkedal (og K. F. Viborg) hævdet præsteembedet lige så stærkt i "Stige-sagen". De to præster var anklaget for at have optrådt i et fremmed sogn. Efter anmodning havde de i en forsamling talt imod mormonismen.

I forsvarstalen sagde Birkedal, at ordinationen gav ret til andet end ved særlige lejligheder at gå i præstedragt. Ordinationen tillægger præsten en åndelig kvalitet. Derfor skal han virke overalt i ansvar for Herren.

Stigesagen var en kirkepolitisk kamp. Ikke blot, om en præst må virke uden for sit sogn. Også: om en menighed, eller bare en del af en menighed, frit må henvende sig til en fremmed præst. Det var altså en sag om sognefrihed. Ikke mindst de gejstlige myndigheder stod meget modvillige heroverfor, men nødtvungent måtte de tilsidst give efter.

I de forskellige sager – der var flere end de to nævnte – diskuterede man embede og ordination. Just ikke, om det var fra Gud – dét var man enige om – men om, hvilken magt og hvilket ansvar det indebar.

Også når ingen sager var oppe, diskuterede man løs. Meget af debatten kan forekomme mærkelig. Eftersom enigheden var så stor. Dette fremgår af de øgenavne, man gav hinanden. De ikke-grundtvigske blev kaldt: højirkelige. Og de grundtvigske blev kaldt: katholske!

Dét, man egentlig hele tiden diskuterede, var i virkeligheden: statskirke og præ-

stefrihed. I disse spørgsmål var uenigheden tydelig nok. Enighed var der om: at ordinerede præster beklædte et embede, som var indstiftet af Herren. Man kunne strides om præsteeden, men ikke om ordinationsløftet. Ordinationen var dem alle hellig.

EEN VÆSENTLIG FORSKEL

Med grundloven af 1849 fik Danmark en folkekirke i stedet for den gamle statskirke. Forskellen er omtrent den samme!

I "Folkekirke" skulle ligge noget demokratisk. Det var jo i det hele folkestyrets tid.

At der er mere demokrati nu end for de 125 år siden, er en påstand, som behøver en tiltrængt sandhedsmodification. Visselig er der een forskel: før byggede staten nogenlunde på kristne principper!

Med den nye "folkekirke" kom der en særlig opblomstring af kirkepolitikken. Det var begyndt at gro med stænderforsamlingerne – rigsdagens forløbere – men efter 1849 tog det rigtig fat.

Når det var en "folkekirke", havde også de ugudelige noget at sige. Alle deltog frimodigt i forhandlingerne om kirken.

I sig selv er der måske intet galt i kirkepolitik – i alt fald er den altså uundgåelig – men det gale er, om kirkepolitikken præges, og bestemmes, udefra. Nogle bliver helt rørstrømske, når de glæder sig over, at et mere eller mindre vantro folketings faktisk bestemmer kirkepolitikken. Det finder man i orden. Endda i bedste orden. En kirkeforfatning – anderledes end den gældende – ses næsten som det store dyr.

Med nuværende kirkeforfatning kan kirken svært siges at have en røst. Det er, som om kirkeministeren har overtaget kongens gamle – dog omdiskuterede – funktion: at være "øverste biskop".

Det er faktisk gået, som K. F. Viborg spåede, at bisperne ville blive betragtet som "administrative embedsmænd". Præsterne betragtes ofte – sommetider også af dem selv – næsten kun som tjenestemænd. Det er noget andet end at være "Ordets tjenere". Som tjenestemænd skal man give folket, hvad det kræver.

Således er det kirkepolitiske klart blevet præget udefra. Den verdslige påvirkning er mærkbar.

Dette er jo iøvrigt kirkens store ulykke på næsten alle områder, at det verdslige præger – og dominerer – det kristelige. Den påståede fornuftige udvikling skal bestemme alt. Da også Skriften fortolkes af denne "fornuft", er det givet, at både det ene og det andet bliver opfattet anderledes nu end tidligere.

Embedssynet er ingen undtagelse. Man tager det kirkelige embede aldeles på linie med alle andre "embeder". Følgelig forsvinder let kaldstanken. Og argumentationen for kvindelige præster bygger i reglen på en sammenligning med verdslige

stillinger.

ANGREB PÅ PRÆSTEEMBEDET

Kirkepolitikken kan beskæftige sig med næsten alt inden for kirken. Også med det, man engang kaldte de "indre anliggender". Kan man end – endnu – nogenlunde regne med, at det er kirkemænd, eller dog "kirkeligt interesserede", der får sæde i kirkepolitiske udvalg, så er det dog, til syvende og sidst, folketinget, som bestemmer alt. Eller en minister, som ikke engang behøver at være kristen!

Det er omtrent blevet et "dogme", at politikere ikke indfører noget som uønsket tvang i folkekirken. Man har altid hævdet, at man kun ville give "friheder". Aldrig noget, som ikke var ønsket.

Som bekendt var der også nogle, der ønskede kvindelige præster. Med stor glæde opfyldte politikerne dette ønske. Udviklingen kender vi. Fremtiden kan vi frygte for.

Kirkepolitisk forsøgt der i allernyeste tid et angreb på præsteembedet. Frimodigt påberåbte man sig virkelig demokratiet!

Det er ikke, fordi der ellers undes lokale menighedsråd meget stor bestemmelsesret, men pludselig skulle menighedsrådene fritages for præsteskabets påståede formynderi.

Det var et ret udbredt politisk ønske, at præster ikke mere skulle være "fødte" medlemmer af menighedsrådene. Allernådigst kunne præsterne få taleret, men ikke stemmeret.

Da – for nogle år siden – folkekirkens særlige lønningslov blev ophævet, var det at forudse, at det ville få konsekvenser. Den første var, at præster ikke mere skal udnævnes af kongen. Forsåvidt er det en logisk følge, at man derefter vil tage stemmeretten fra dem.

Unægtelig er situationen blevet ændret meget. Må det indrømmes, at præster har kunnet "herske" lidt rigeligt, så skal de nu selv beherskes!

Det gik ikke med lovændringen den gang, men et nyt attentat vil givet blive forsøgt senere.

Og: vil præster og menigheder ikke fastholde det gamle embedssyn, så bliver præsterne "tjenestemænd" på linie med alle andre.

Det bibelske synspunkt er ellers klart nok: præster er hyrder og ældste. Nogle vil endda – med henvisning til den gamle pagt – sige det endnu stærkere.

Men som "hyrder" og som "ældste" kan præster ikke undergives andet end en kirkelig myndighed.

Det er komplet meningsløst at ville fratage præsterne deres ansvar – for min skyld må man også godt sige "ret" og "magt" – for ansvaret har de over for overhyrden, altså Kirkens Herre. Og fordi en præst tilhører det særlige præstedømme, vil han ikke ringeagte det almindelige.

ÆNGSTELSE OG TRØST

Opfattelsen af folkekirken som en "borgerlig indretning" har vist sejret. Engang kunne man være ked af kun at se folkekirken som en sådan. Nu er det næsten en trøst.

Trøsten er dog stakket. Nok er det heldigvis sandt, at Kristi Kirke kan bo i en borgerlig indretning, men indholdet kan blive for stærkt præget af sin ramme. Dette opleves, når det verdslige får lov at bestemme over det åndelige.

Desuden kan det være meget svært at skelne: mellem den borgerlige indretning og "gæsten". Hvem autoriserer f. ex. kirkens ritualer. Det gør – om ikke formelt, så dog reelt – en verdslig minister. Bisperne synes virkelig at være blevet "administrative embedsmænd".

Endnu en ting kan nævnes som truende. Man er i gang med at ophæve sognebegrebet. Længe har det været glemt, at præster egentlig skulle være "viet" til deres sogn. Nogle er flyttet så tit, som moderne mennesker skifter ægtefællen ud.

Truende kan det tillige ses, at der er kirkepolitisk ønsketænkning om ophævelse af mange sogne, og en praktisk fordeling af præsterne. Måske efter "speciale".

Meget kan fylde én med ængstelse for fremtiden. Nok har vi som trøst, at Herrens Kirke rokkes ikke et fnug, men det gør dens børn. Derfor kan man være dybt bekymret for fremtidens kirkepolitik.

Dog – også en trøst – Grundtvig har sikkert ret dèri, at det hele skal slutte, som det begyndte: med rigtige frimenigheder. Da vil kirkepolitik blive kirkens egen sag igen.

KRAVEKNAPPEN

AF PASTOR URBAN SCHRØDER, VARNÆS

DER stod jeg og trak min Skjorte paa for at være i Tøjet, inden Gæsterne kom. Jeg rakte ud efter min Kraveknapp – dette lille, men meget vigtige Redskab – og vilde sætte den paa Plads i Nakken. Men, vips, da smuttede den ud af min Haand. Jeg saa mod Gulvet – ingen Kraveknapp! Jeg indledte en længere Kravletur og ledte under Klædeskabet, under Sengene og i hver en Krog – men ingen Kraveknapp! Jeg blev hed om Ørerne; for nu kunde jeg jo ikke blive ordentlig paaklædt. Og til at tømme hele Soveværelset, rulle Gulvtæppet sammen og ryste Dynerne og Gardinerne, for at Fyren skulde komme ud af sit Skjulested, var der ikke Tid. Resultat: Jeg

maatte bide i det sure Æble og sidde til Bords og tilbringe hele Aftenen med bar Hals uden Flip.

Gæsterne kikkede først noget forbavsede paa mig, men var saa høflige at lade som ingenting. Dog under Desserten kastede en Dame et særligt ransagende Blik paa mig. Og jeg tog Mod til mig og sagde: "Ja, I maa alle undskyldte, at jeg sidder her uden Flip. Men I forstaar, det er jo saa varmt paa denne Sommeraften. Og da jeg aldrig smider Jakken, har jeg nu i Stedet smidt Flippen. Ikke sandt, hellere være topløs end svede sig ihjel". Den sidste Sætning fik alle til at le; Stemningen blev lettere og jeg mere rolig.

Da ud paa Aftenen kom en skrækkelig Tanke til mig – den hviskede: "Hvad nu paa Søndag? Du kan ikke gaa i Kirke uden Præstekrave. Og du kan ikke bære Kraveknapp". Jeg kom til at svede ved Tanken om at maatte aflyse Gudstjenesten bare paa Grund af den dumme Kraveknaps Forsvinden. Men endnu værre: Jeg indsaa, at jeg nu maatte søge min Afsked! For uden Kraveknapp ingen Præst. Kraveknappen er noget af det mest nødvendige, for at man kan være Præst. Meget andet kan man undvære i den Stilling – blot ikke denne lille Tingest, som idag er næsten umulig at købe. Resten af Aftenen var totalt ødelagt for mig ved Udsigten til min snarlige Afskedigelse.

Omsider var Gildet slut. Og jeg klædte mig af for at drukne hele Miseren i Søvn. Da fornemte jeg en svag Lyd fra Gulvet. Med den ene Strømpe i Haanden kikkede jeg ned: Der laa Kraveknappen! Da den smuttede fra mig, var den gledet hele Vejen ned ad min Ryg og mit ene Ben og havde sat sig fast i Sokkeholderen; og der havde den siddet hele Aftenen og grinset ad mig. O, hvor det lettede at se den igen! Jeg kastede mig over den med Hjertet fuldt af taknemmelig Glæde. Saa bar jeg den under skarp Bevogtning ind i Præstegaardens brandsikre Box og laasede den inde. Og min Aftenbøn blev forlænget med en stor Tak til Gud for min Kraveknaps Tilbagevenden.

Men midt under Bønnen brast jeg i Latter, i en hjertelig, kristelig, opbyggelig Latter. Jeg lo, som kun Englene og de rigtige Guds Børn ler – nemlig af Glæde over det, som hele denne Affære var et nyt Bevis paa: At der er ikke Grænser for Guds Godhed. Selv i de simpleste Smaating har han Omsorg for os og bruger de jævreste Hverdagsting til at hjælpe os. Bag vor Ryg arbejder han paa vort Bedste, medens vi sveder af Bekymring – og netop det, vi sveder eller græder over, maa tjene hans Kærligheds Plan med os. Uden at vi ser eller aner det, lægger han Brikkerne tilrette, saa endog det mest uventede tjener til vort Gavn. Det store gør han smaat; og det smaa bliver stort i hans Haand. Som nu min Sokkeholder: Aldrig havde jeg regnet den for mere end en god, praktisk Indretning – nu oplevede jeg, at den ved at standse min flygtende Kraveknapp var et Redskab i Guds Haand af stor kristelig Betydning; takket være Guds Brug af den slap jeg denne Gang for Afske-

digelse og kan fortsat forkynde Guds Storhed og række hans frelsende Sakramenter til Mennesker.

Ja, takket være en Sokkeholder, der fangede en Kraveknapp – eller rettere: Takket være Guds Haand, der ogsaa bruger de smaa Ting og er paa Spil overalt! Som Ingemann siger: "Gud, i din Haand alt stort er smaat, men kært det mindste tillige" (Salmebogen Nr. 721). Eller med et Bibelord: "Vi ved, at alle Ting samvirker til Gode for dem, som elsker Gud" (Romerbrevet 8, 28). Kære Læser, bliv derfor aldrig mere ræd; men stol bogstaveligt paa Guds Førelse; se hans Smil til dig i alle Ting; og smil igen, ja, le højt og hjerteligt, som kun Guds Børn har Grund til det!

VI HAR MODTAGET:

10 LEDIGE BISPESTOLE!

"OM den kirkelige ordning". Således lyder overskriften til artikel 14 i Confessio Augustana. Reformatorerne fremlægger her deres syn angående "den kirkelige ordning" så kort og alment, at man kan lægge meget (og efter min mening skal) i denne artikel. Som de fleste sikkert ved, var en af biskoppernes vigtigste funktioner (ligeledes præsternes) blevet groft forsømt, nemlig det at sørge for at evangeliet blev "ordentligt" forkyndt.

Denne artikel 14 blev godkendt af de pavelige forhandlere under forudsætning af, at, som der står, "rettelig kaldet" ville sige kaldet i overensstemmelse med romerkirkens bestemmelser. Stillet overfor dette så dr. Melancton sig nødsaget til at udtrykke sig tydeligere. Dette gjorde han i apologien til C. A. Han giver her udtryk for, at "de lutherske, som de ofte har bevidnet, helst så, at kirkens gældende ordning, også med hensyn til hierarkiet, blev bevaret i overensstemmelse med de gamle canones". For at dette kunne ske, måtte biskopperne imidlertid ophøre med at forfølge kirken og evangeliet. Dette gjorde de som bekendt ikke. Derfor gav dr. Melancton dem også med rette skylden for "kirkesplittelse". Der skulle jo ordineres nye præster (der ville forkynde evangelisk), derfor måtte reformatorerne, som Luther selv udtrykte det, i denne "nødsituation" selv sørge for, at der blev ordineret præster. Dette skete ved præster (som før nævnt ville biskopperne ikke). Man må gøre sig klart, at reformatorerne (fra Wittenberg) anså dette for anormalt, og de har ganske givet håbet på at få oprettet normale tilstande i denne sag! Men artiklen hedder: "Om den kirkelige ordning". Deri ligger, at det ikke bare er bispe- og præsteembedet det drejer sig om, men om den hele kirkes for-

hold, nemlig sakramenternes forvaltning efter Kristi indstiftelse (lægmandskalken), evangeliets forkyndelse efter skriften, retfærdiggørelse af tro o. s. v.!

Nu må vi ikke glemme, at kirken fandtes før 1517 også her hos os. De katolske biskopper blev afsat ved reformationens indførelse i Danmark i 1536, men vi fik ingen evangeliske (ikke-romerske) biskopper istedet. Siden 1536 har vi befundet os i den unormale situation ingen biskopper at have, hvilket ellers har været det normale i den hele kirke siden apostlenes dage. Nå – vi har haft folk siddende i bispeembederne, som har kaldt sig bisper, – idag har vi hele ti "administratorer", som "passer" de ledige bispeembeder, de foretager også ordinationerne, for præster skal menighederne jo have! Den danske kirkes unormale situation på dette punkt har jo unægteligt varet nogle år, men dette må ikke få os til at dogmatisere, at "det normale" er, at præster ordinerer. Vi bør dog være så realistiske, at vi ikke bilder os ind, at der kan ske en normalisering af bispespørgsmålet, før "hele den danske kirkes situation er afklaret –!"

Der er sikkert en del, som har glemt den historiske baggrund angående den danske kirkes "bispeembeder" siden reformationen. Derfor kan og skal vi bruge nødløsninger angående ordinationsspørgsmålet, for at disse kan gå værdigt og ret (efter gældende ritual og uden kvindepræster) for sig. Altså, hvis stiftets "administrator" overdrager til en anden gejstlig at forestå ordinationen, sker der hverken mere eller mindre, end hvis han selv havde forestået denne! Nødløsning nr. 2 efter reformationen! Vi har ikke ret til at forbyde os overfor reformatorerne og den hele kirke, hvis vi dogmatiserer nødløsninger! Lad os bede om fornyelse af den danske kirke, og hvis denne kommer, lad os da normalisere bispespørgsmålet. Men lad os indtil da blive fri for såkaldte vicebiskopper eller vicebiskopper af den slags, der måske kunne blive "politisk" mulighed for i øjeblikket. En sådan ordning kunne også nemt gå hen at blive noget "sektersk uvæsen"! Vi har i den danske kirke stadig en del, der gerne vil være og er rette apostoliske præster – lad os glæde os over det – og vi har stadig 10 ledige bispestole!

Torben B. Clemmensen

"ORIENTERING OM GUDSTJENEFORNYELSE"-2

AF PASTOR O. LUND PALLESEN, LYNGBY

I 1972 fremkom i Serien 3 Hefter (Bøn – Dans og Teater i Gudstjenesten – Guds-tjeneste og Pædagogik).

I en indledende Artikel "OM BEGREBET BØN" fremsætter Gunnar Schoubo nogle principielle Betragtninger.

"Bedebønnen" om konkrete Ønskers Opfyldelse findes såvel på hedensk som på kristen Grund; men bevæger sig jo altid på Egenkærlighedens, Egenviljens og Bekymrighedens Område. Om end vi må bede om alle Ting, gælder det gamle Ord "Bed og arbejd!" dog stadig. Vi har ikke fået Bønnen som et Magtmiddel (en Trylleformular), men som en Vej, hvorved Gud tager Magten over os.

Det havde nok været nyttigt, om Forfatteren var gået videre og dybere i Emnet, f. Eks. havde omtalt Takkebønnen mere og også var nået frem til sidste Klasse i Bønnens Skole med Bønslivets Hvile i Tilbedelsen. Man savner også en nærmere Redegørelse for Bøn i Jesu Navn og Kollektbønnens Egenart i Liturgien.

Det kunde naturligt lede over til den følgende Artikel, hvor Viggo Lissner skriver om "PROBLEMATIKKEN VED KIRKEBØNNEN", der som Udtryk for Gudsfolkets Forbønstjeneste for Kirken og Verden sædvanligvis har haft faste Emner med Mulighed for aktuelle Indskud og Variationer i Formuleringen. Tanken om en Bønsløder, der angiver Emner, og Indskud med kollektiv Tilslutning, er en Ting, der på levende Måde vilde aktivere Menigheden og gøre den lange Prosfora til en virkelig Bøn – og ikke en forlænget Forkyndelse, man påhører, ligesom dens naturlige Sted for Alteret bedre kunde markere dens Funktion, end når den "foredrages" på Prædikestolen.

"SYV TESER ANGÅENDE BØN" (af Fulbert Steffensky) rummer en så fundamental Forskydning af ret kristen Bøn i dennesidig, politisk Retning, at de forekommer som et rammende Udtryk for, hvor vidt man vover at gå i Evangelieforkortelse og Gerningsretfærdighed.

Man giver Afkald på Underet! Man overtager Ansvar for Guds Verden! Derfor skal Bønnen tjene til Information, Redegørelse og Diskussion, Overvejelse af Aktionsmuligheder. "I bønnen overtager mennesket Guds sag som sin egen", hedder det. Og Bønnen bevarer Mennesket fra Fortvivlelse over Verdens Synd – og i Hungeren efter Gudsriget (og dets Tilvejebringelse!).

En Række Bønner med forskellig Form og Emne giver Anne-Dorthe Sørensen og Per Bucholdt Andreasen Lejlighed til nogle Kommentarer om Sprogformen og aktuelle Problemers Plads i Bønnen.

En afsluttende Artikel af Ole Skjerbæk Madsen, "BØN OG GESTUS", omtaler og forklarer Betydningen af forskellige Bedestillinger og deres symbolske Mening – og fortsætter den besynderlige Betragtning med at gøre Offertoriets Elementer til materielt Sidestykke til Kirkebønnens Frembærelse af Verden for Gud. At frembære Aviser og læse Overskrifterne op for vor Herre, som man har gjort det, turde nok være en noget særpræget Måde at illustrere det virkelighedsnære på og har i hvert Fald intet med det virkelige Offertorium at gøre og er næppe heller i sit Væsen parallelt med 2. Kong. 19, 14-19.

At Dans også kan udtrykke Bønsholdning, skal ikke nægtes, om end den Glæde og det Fællesskab, spontan Dans udtrykker, ej heller uden videre kan sammenlignes

med Kong Davids Dans for Arken (2. Sam. 6, 13-14); ligesom Forargelsen over Dansen den Gang og nu ikke har samme Årsag.

Om Bønnen i sig selv skulde få "rigere" Udtryk ved sådanne Gestus, beror nok på et Skøn om, hvilken "Rigdom" der tilstræbes.

DANS OG TEATER

Dette fører lige over i Emnet for 2. Hefte (DANS OG TEATER I GUDSTJENESTEN), hvor en Afhandling af Fr. Daniel A. Kister, S.J., anføres for at støtte disse Kunstformers Anvendelse i Gudstjenesten med Henvi-
sning til deres sporadiske Forekomst i dennes Historie og gejstlige Indgreb over for deres Udartning.

Materialet har absolut liturghistorisk Interesse; men kan ikke uden videre motiver Formernes Anvendelse i Dag, hvor Dansen har fået andet Indhold og Væsen, der ikke umiddelbart lader sig overføre til sakralt-kultisk Formål. Den anførte theologiske Motivering i Inkarnationstanken og Forestillingen om Bevægelse i Gud og Gudsfolkets Vandring med eskatologisk Sigte kan næppe sige sig fri for kristologisk Vranglære. Og Bidraget til Forkyndelsen og Teaterteknikkens Evne "til at fremstille Guds ord enkelt, klart og kraftfuldt som en integrerende bestanddel af en større liturgisk handling", ja til "at forstærke Guds ords forkyndelse" må nok siges at være problematisk.

I et Afsnit "OM LITURGISK KIRKESPIL" og et følgende "OM DRAMATISK KIRKESPIL" forsøger man at analysere og rubricere Kirkespillets Muligheder og Funktion.

Susanne Fabritius de Tengnagel fremstiller Sagen under 3 Momenter (Budskabet – Mediet (spilleren) – Modtager) og 3 Former (Salmedramatisering – Bibelmime – Talespil).

Der gøres rigtigt opmærksom på Formernes Farer og de optrædendes Pligt til at underordne sig det bibelske Budskab og indpasse Spillet i gudstjenstlig Sammenhæng med dets legitime Engagementsmuligheder her, – så man siden kan "samtale om "Oplevelsen" (NB! et Nøgleord i Forbindelse med Arbejdet på Gudstjenestefornyelse, som det fremtræder i disse Hefter), som det hedder til Slut i Ebba Withs Bidrag.

Hermed er vi også ovre i Problematikken i Hefte 3 ("Gudstjeneste og pædagogik").

Her prøver man at finde frem til, hvilken Plads Pædagogik overhovedet kan få i Forbindelse med den kristne Gudstjeneste.

I den opstandnes Møde med sin Menighed synes der ikke at være Plads for noget sådant. Kun fordi Gudstjenesten også er et Fællesskab mellem Mennesker, kan pædagogiske Synspunkter anlægges, for at man kan hjælpe hinanden til Forståelse af det uforståelige i Arbejdet med Formerne (B. Krab-Johansen).

Det egentlige Forhold mellem Liturgi og Pædagogik finder Viggo Lissner i "ser-

veringen" med Henblik på Forståelighed for Mennesker i Dag. Ikke mindst gælder det med Hensyn til Salmerne, der for manges Vedkommende ikke skønnes sprogligt brugbare. Vi venter på en ny Salmedigter!

Sakramenternes Handlingssprog synes at finde lettere Kontakt til Tidens unge. Liturgien (Formen) skal frembære Indholdet pædagogisk, så vi sammen – under mindst mulig Forståelsesvanskelighed – inddrages i Gudstjenestens Rytme af Tiltale og Svar.

"BØRNE- OG UNGDOMSGUDSTJENESTER"

må i særlig Grad komme i pædagogisk Lys. Kaj Mogensen understreger, at det atter her er Sproget og Forståeligheden, det drejer sig om. Det er dog næppe rimeligt radikalt at ændre vor Højmesse, siges det. Men en alternativ Gudstjeneste med Familiesigte må anbefales. Den bør være "afvekslende og aktiviserende", men efter Højmessens Linie og med Altergang. Der efterlyses ligefrem et officielt Familiegudstjenesteritual, der skulde unddrage Formen Experimenternes Kaos, – dog uden bunden Tekstrække og med Mulighed for kollektivt Samarbejde om Tema og Planlægelse – evt. også under Anvendelse af moderne visuelle Hjælpemidler.

Gunnar Wagner skriver sluttelig om "Prædiken og pædagogik" og stiller straks Spørgsmålet, om de to Kategorier overhovedet kan forenes, da Prædiken jo er autoritetsbundet, så Bundetheden til "Eleven" ikke længere kan være det vigtigste. Den åbenbarede Sandhed giver os en Forhåndsforståelse og en Frihed, der ikke kræver alt forklaret og forståeligt! Dette må dog ikke være en Undskyldning for at undlade Arbejdet med at lette Tilegnelsen formelt – specielt for Børn og unge. Her må Prædikanten nok også i nogen Måde være Pædagog.

Hele Sagen er den altid aktuelle om at "oversætte" Budskabet til Situationens Mennesker uden at omtolke, nedskrive eller fordreje dets Indhold og Sigte. Derpå skal alle "Fornyelesens" Forslag og Tanker prøves både i Henseende til den kristne Gudstjenestes Forhold til Verden, til Kirken – og til Gud.

(Fortsættes i næste Nummer)

KONVENT FOR KIRKE OG THEOLOGI

25. — 27. november 1973 på Løgumkloster Højskole

*

Hovedemne: Frelse i går og i dag og til evig tid.

SØNDAG DEN 25. NOVEMBER

17.45 Middag (på Refugiet).

19.30 Velkomst.

"Jesu ord og gerninger som frelsens virkelighed" ved kst. sognepræst dr. theol. Regin Prenter, Branderup.

21.15 Aftenkaffe (på Højskolen). Samtale.

22.15 Aftenbøn i kirken.

MANDAG DEN 26. NOVEMBER

8.00 Morgenbøn i kirken.

8.30 Morgenmad (på Refugiet).

10.00 "Die Leuenberger Konkordie — lutherisch beurteilt" ved Pastor Dr. Ulrich Asendorf, Hannover. Samtale.

12.00 Frokost (på Refugiet).

14.00 "Die Leuenberger Konkordie — ökumenisch beurteilt" ved Pastor Dr. Ulrich Asendorf, Hannover.

15.15 Eftermiddagskaffe (på Højskolen). Samtale.

17.45 Middag (på Refugiet).

19.30 "A. M. Aagaard: Helligånden sendt til verden" ved kst. sognepræst dr. theol. Regin Prenter, Branderup.

21.15 Aftenkaffe (på Højskolen). Samtale.

22.15 Aftenbøn i kirken.

TIRSDAG DEN 27. NOVEMBER

7.45 Altergangsgudstjeneste i kirken.

Skriftetale ved sognepræst Olav Fog, Blåhøj.

8.45 Morgenmad (på Refugiet).

10.00 "Frelse i Gamle Testamente" ved rektor Håkon Haus, Stavanger Missions-skole. Samtale.

12.00 Frokost (på Refugiet).

14.00 "Frelse i Ny Testamente" ved rektor Håkon Haus, Stavanger Missionssko-le. Samtale.

15.15 Eftermiddagskaffe.

15.45 Afslutning.

*

Enkeltværelse og fuld forplejning pro persona pr. døgn: 82,70 kr.

Dobbeltværelse og fuld forplejning pro persona pr. døgn: 77,20 kr.

Mødeafgift: 40 kr. (betales på mødet).

Tilmelding: sognepræst Povl Dahl, Ølby, 7600 Struer. Telefon (07) 86 50 16.

Mødeadresse: Løgumkloster Højskole, 6240 Løgumkloster. Telefon (04) 74 33 25.

Mødeledelse: undertegnede.

Jørgen Glenthøj
sognepræst, lic. theol.

Dag Monrad Møller
sognepræst

Hartvig Wagner
sognepræst

Ovenstående program anbefaler sig selv, og man bør nok overveje flere gange, om ikke man skulle tage sig sammen til at være med!

*

Re-formatios læsere anbefales kraftigt at medvirke til, at theologiske studenter får muligheden for at deltage. Det kan ske ved at man indbetaler et beløb til:

Postgiro 1 16 16

E. Sprotte, Mørk Hansensvej 4,
2000 København F.

— og mærker kupon til modtageren "STUDENTER".

Red.

KIRKESTÆVNE I KØBENHAVN

Det storkøbenhavnske kirkedagsudvalg meddeler, at næste stævne er planlagt til søndag den 2. december 1973 i Eliaskirken, Vesterbros Torv. Der begyndes med gudstjeneste kl. 14, prædikant er sognepræst Johs. M. Nielsen, Tårnby. Derefter foredrag af overrabbiner Bent Melchior: "Israels folks og Israels lands hellighed".

AT NOTERE I KALENDEREN FOR 1974

- Virring-konventet 27.-29. maj.
- Kirkelig familielej 29. juli - 5. august.
Sted: Sundeved-centret i Sønderjylland
Arrangør: Den højkirkelige Bevægelse.
- Kirkedage i Albertslund 31. august - 2. september.

RE - FORMATIO	Nr. 5	November 1973	16. årgang
Johs. M. Nielsen: Vesper 23/9 1973			90
V. Hasselgaard: Kommentar 1: De 10 bud			91
J. Em. Hansen: Kommentar 2: Om sognemedhjælpere			93
Poul Ulsdal: Moderne salmer			96
Svend Biørn: De gode undskyldninger - den travle mand			100
J. Em. Hansen: Embedssyn og kirkepolitik			102
Urban Schrøder: Kraveknappen			107
Torben B. Clemmensen: 10 ledige bispestole!			109
O. Lund Pallesen: "Orientering om gudstjenestefornyelse" - 2			110
Meddelelser: Konvent for kirke og teologi 25.-27. nov. 1973			114
Kirkestævne i København (2/12)			115
At notere i kalenderen for 1974			116

RE-FORMATIO udsendes af en kreds af præster i den danske kirke.

Redaktør (ansvarshavende): Sognepræst H. C. Christensen, Agri, 8420 Knebel.
Telefon: (06) 36 55 39.

I redaktionen iøvrigt: Pastor C. B. Hansen, Elmesvinget 14, 9000 Ålborg; sognepræst Sigurd Mejndor, Hyllested, 8400 Ebeltøft; pastor O. Lund Pallesen, Rustenborgvej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Børge Riisgaard, 7673 Harboøre; sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet.

Ekspedition: RE-FORMATIO ved overlærer Knud Nørholm, Emdrupvej 37, 2100 København Ø. Postgiro 88142. Telefon: (01-68) Ryvang 2971 y.

Bladet kommer i ca. 6 numre årligt og koster 20 kr. - for studerende 15 kr.

Grafik: Knud Nørholm - Sats: Anders Studsgård på IBM Bold Face.

Tryk: Dirksen & Junker, Løsning.

RESERVERET POSTVÆSENET